

Pelgrimswandeling Papeloze Kerk

Leven van wat komt

'Van U is de toekomst' is thema van de visienota van de Protestantse Kerk. De visienota zet in bij genade als grondtoon. De kerk en onze toekomst hebben we niet zelf in de hand, die zijn van God. Als kerk willen we met open handen leven van wat Hij geeft. We gaan open de toekomst tegemoet. Zoals de visienota het zegt:

Naar onze overtuiging komt het in onze tijd en context aan op 'lege handen', ontvankelijkheid, waakzaamheid en concentratie op God. We oefenen onszelf in een spiritualiteit van alertheid. De kerk is niet een bedrijf dat we moeten redden, de kerk leeft van verbondenheid met Jezus Christus; we volgen Hem. Daarom zeggen we niet: Jezus is daar waar de kerk is, maar: waar Jezus is, daar is de kerk. We strekken ons uit om daar te zijn waar Jezus is.

Ca. 4,5 km.

**Vanaf de Parkeerplaats loop je het bos in richting D49.
Je passeert een steen met plaquette.**

Albert Egges van Giffen (Noordhorn, 14 maart 1884 – Zwolle, 31 mei 1973) was een Nederlands archeoloog. Hij wordt wel de *vader van de hunebedden* genoemd. Daarnaast werd hij door de Drentse bevolking enigszins liefkozend ook wel 'het Spittertien' genoemd. Aangezien hij destijds in heel Drenthe veel in de grond heeft gespit.

Hij bracht alle nog bestaande hunebedden in kaart en verrichtte bij meerdere daarvan bodemonderzoek. In 1925-1927 publiceerde hij hierover een drieledig boek dat nog steeds als standaardwerk wordt beschouwd.

Zonder zijn inspanningen zou waarschijnlijk een groot deel van de nu aanwezige hunebedden niet meer hebben bestaan. Naast onderzoek heeft hij veel ingestorte en deels vernielde hunebedden gerestaureerd.

Vervolg het pad naar hunebed D49

Met dit hunebed als kansel hielden hervormde geestelijken o.l.v. Menso Alting in de 16e eeuw hun geheime hagenpreken tegen het paapse gezag. Vandaar de bijzondere naam. Nu is dit steengraf het pronkstuk onder de hunebedden. Het werd in 1959 door prof. Van Giffen op de helft van de dekheuvel na, zo goed mogelijk in de oorspronkelijke staat

teruggebracht en vormt als zodanig een educatieve en toeristische trekpleister. Bij de inventarisatie van 1918 trof hij dit hunebed 'in droevige staat' aan. Van de zes dekstenen waren er nog maar twee over en deze waren in de kelder gegleden. Twee van de twaalf draagstenen waren manco evenals de vijf poortstenen en vrijwel alle kransstenen. Om een reconstructie mogelijk te maken moesten ontbrekende stenen van elders uit het Drentse land worden aangevoerd. Het toch al geruïneerde hunebed D33 werd hiervoor opgeofferd. Ofschoon zo iets een rechtgeaard archeoloog tegen de borst stuit, gaf Van Giffen zich onder druk van de omgeving en vanwege de educatieve waarde gewonnen. De openingen tussen de dek-, zij- en sluitstenen werden weer met stopstenen opgevuld. De toegangspoort, bestaande uit vier zijstenen en één deksteen werd gereconstrueerd, de vloer van de kelder met kinderhoofdjes geplaveid en met granietgruis geëgaliseerd. Tenslotte werd het hunebed voor ruim de helft weer met een dekheuvel, bestaande uit zand en zoden, toegedekt. Aan de voet van de heuvel werd de niervormige krans van 28 staande randstenen in ere hersteld.

Start

We starten met een middaggebed bij de Papeloze Kerk.

Welkom zijn we hier, in de naam van God.

Hij die is en was en komen zal.

*Wiens woord spreekt uit het verleden, voor ons vandaag,
met het oog op de toekomst.*

*Die ons doet verlangen, dromen en werken aan zijn Koninkrijk,
waar recht en vrede zullen zijn.*

Wat de toekomst brengen moge, mij geleidt des Heren hand;
moedig sla ik dus de ogen naar het onbekende land.

Leer mij volgen zonder vragen; Vader, wat Gij doet is goed!
Leer mij slechts het heden dragen met een rustige kalme moed.

Heer, ik wil uw liefde loven, al begrijpt mijn ziel U niet.
Zalig hij, die durft geloven, ook wanneer het oog niet ziet.
Schijnen mij uw wegen duister, zie, ik vraag U niet: 'Waarom?'
Enmaal zie ik al uw luister als ik in de hemel kom.

Laat mij niet mijn lot beslissen: zo ik mocht, ik durfde niet.
Ach, hoe zou ik mij vergissen, als Gij mij de keuze liet!
Wil mij als een kind behand'len, dat alleen de weg niet vindt:
neem mijn hand in uwe handen en geleid mij als een kind.

Waar de weg mij brengen moge, aan des Vaders trouwe hand,
loop ik met gesloten ogen naar het onbekende land.

We staan hier bij een hunebed: dat staat symbool voor het verleden, de geschiedenis. We lopen in deze wandeling naar het Bos van de Toekomst. Zo verloopt ons leven: een pelgrimsreis tussen verleden en toekomst. Het verleden is voorbij en de toekomst heb je niet in de hand: je hebt alleen het heden.

Deze dag als het begin van de rest van ons leven.

** Ben je positief of bezorgd over de toekomst?

** Wat vind jij belangrijk voor een goede toekomst?

We lezen: Hebreëën 13:8

'Jezus Christus blijft dezelfde, gisteren, vandaag en tot in eeuwigheid.'
(NBV21)

Een boek van de theoloog Erik Borgman heet: *Leven van wat komt*. Kijk eens om je heen naar wat zich aan verbondenheid in goedheid en liefde aandient. Elke dag gebeuren er wonderen: gebeurtenissen die zich niet laten voorspellen of die daarvoor volstrekt onmogelijk leken. Een menselijke samenleving ontwikkelt zich door gebeurtenissen die in de volle zin van het woord 'nieuw' zijn. Een christelijk standpunt gaat ervan uit dat deze doorbrekende vernieuwing een gave van God is. God is de Schepper en de Onderhouder. Elke dag geeft God zijn zegen aan de wereld. Dat zien we in de natuur in de lente, waar alles zich ontvouwt en vernieuwt. Kijk eens om je heen: wat is er aan het gebeuren waar je aan mee kan werken, omdat het goed is en zinvol? Wat dient zich aan? Het gaat om creatieve gehoorzaamheid aan wat ons engagement vraagt, en daarmee ook onszelf vernieuwt, herschept. De wereld zit vol idealen en waarden. Deze vragen om aandacht. Om mensen die er handen en voeten aan geven. Leven van wat komt, betekent de dingen niet naar eigen hand te zetten, maar zich ervan in dienst te stellen. Wij kunnen in het geloof leven van wat komt, omdat in wat komt, God naar ons toekomt en telkens opnieuw zijn woonplaats onder mensen, dieren, planten en dingen vindt. Wie dit weet, leeft anders, ziet andere mogelijkheden, of weet dat hij/zij beter moet kijken, of het kijken misschien nog langer vol moet houden, zoals God zegt (Jesaja 43:18,19): *Blijf niet staren op wat vroeger was, sta niet stil bij het verleden. Ik, zegt Hij, ga iets nieuws beginnen het is al begonnen – merk je het niet?* (NLB 809).

Tot slot een citaat uit een geloofsbelijdenis van Dietrich Bonhoeffer.

'Ik geloof dat God alles, ook het slechtste, ten goede kan laten keren. Hiervoor heeft Hij mensen nodig die met alles hun voordeel doen.

Ik geloof dat God ons in iedere moeilijke situatie zoveel weerstandsvermogen geeft als we nodig hebben. Maar Hij geeft het niet vooraf, opdat wij niet op onszelf maar op Hem vertrouwen.

Dit geloof zou alle angst voor de toekomst moeten overwinnen.'

Gebed

Onze Vader verborgen,
uw Naam worde zichtbaar in ons,
uw koninkrijk kome op aarde
uw wil geschiede, een wereld
met bomen tot in de hemel,
waar water schoonheid en brood
gerechtigheid is en genade -
waar vrede niet hoeft bevochten,
waar troost en vergeving is
en mensen spreken als mensen
waar kinderen helder en jong zijn,
dieren niet worden gepijnigd
nooit één mens meer gemarteld,
niet één mens meer geknecht.

Doof de hel in ons hoofd
leg uw hand op ons hart
breek het ijzer met handen
breek de macht van het kwaad.

Van U is de toekomst
kome wat komt.

Huub Oosterhuis

**Loop langs het hunebed en volg rechts het paadje het bos in.
Op de T-splitsing ga je rechtsaf.
Voor het hek ga je linksaf.
Op het brede pad ga je rechtsaf.
Weg volgen.**

Links zie je een veldje en een heuvel met een kunstwerk. Voordat je het bordje gaat lezen, loop eens naar het kunstwerk en bekijk het goed.

**** Wat zie jij erin?**

Regen of met zonne, ik blijf onderweg
Regen of met zonne, ik blijf onderweg
Niks in dizze wereld wat mij an t stoppen kreg
Ik gao verder he k ja altied zegd

Laot mij maar lopen, laot mij mar gaon
Want zo a k nou doe, zo heb ik altied daon
Laot mij mar lopen, laot mij mar gaon
Niks is slimmer as stille blieben staon

Soms moe j eben umkieken
Hiel eben blieben staon
Want a j niet weten waor je weg kommen
Wee j ook niet waor a j hen gaon

Daniël Lohues

Vanaf het kunstwerk loop je de heuvel af en steek je het veldje schuin links over. Ga linksaf bij de drie grote keien. Bij de kruising ga je rechtdoor tussen de stenen 72 en 78 door.

**Aan het einde ga je linksaf langs het veld.
Op de T-splitsing ga je linksaf en daarna direct rechtsaf.**

**Op een T-splitsing rechtsaf en bij de volgende T-splitsing linksaf.
Bij de kruising ga je rechtsaf.**

Even verderop is de Galgenberg.
Op het bord lees je meer informatie over de Galgenberg.

Op deze plek werden executies uitgevoerd. Ook diende dit als afschrikwekkend voorbeeld en waarschuwing: pas op, haal geen streken uit, het kwaad wordt bestraft!

** (Hoe) zouden we mensen in de toekomst kunnen aanzetten om ervoor te kiezen het kwade te mijden?

In Psalm 34: 12-15 staat:

'Kom, kinderen, luister naar mij, ik leer je ontzag voor de HEER. Hebben jullie het leven lief, wil je goede jaren genieten? Behoed dan je tong voor het kwaad, je lippen voor woorden van bedrog.

Mijd het kwade, doe wat goed is, streeft naar vrede, jaag die na.'

** Hoe zou je naar vrede kunnen streven?

** Maak je je zorgen over de situatie in de wereld?

** Denk je dat er in de toekomst vrede in de wereld zal zijn?

Hoe kun je het kwaad bestrijden,
dat machtig, ongenaakbaar lijkt?
Te groot, te veel, te systematisch
waar je als mens onder bezwijkt.
Moet je vechten? Mag je vluchten?
Hoe kun je deze macht weerstaan?
Door te vloeken, door te zuchten
of wil je de strijd aangaan?

Systemen kun je niet verand'ren.
Alleen kun je de macht niet aan.
Je kunt er zijn mét en voor and'ren
in geloof voor idealen staan.
Helpen, troosten hen die lijden
geven wat je geven kan.
De vlucht naar angst en haat vermijden
vervangen door een 'houden van'.

Want systemen kun je niet verslaan.
Je kunt slechts harten winnen.
Eén voor één, en rustig aan.
Slechts liefde dringt in harten binnen.
Van hart tot hart, van mens tot mens
al lijkt het onbegonnen werk.
Maar liefde breekt door taal en grens
en toont: het kwaad is niet zó sterk.

Je kunt er steeds weer mee beginnen.
Dag voor dag, begin maar klein.
Je eigen twijfel overwinnen:
Hoop, zonder naïef te zijn.
Bestrijd het kwaad door goed te doen
in jouw omgeving, jouw bereik.
Versla het kwaad in kleine stappen
met één klein hartje tegelijk.

**Ga een klein stukje linksaf over het
fietspad en ga dan rechts het hek door.**

Je loopt tussen de grafheuvels door.

**Ga het hek weer door en volg de weg rechtdoor.
Aan het eind ga je linksaf een stukje over het fietspad en dan
direct oversteken.**

**Volg het pad het bos in.
Ga het eerste kleine paadje rechtsaf.
Aan het einde ga je rechts.**

Het Bos van de Toekomst

Een groot moment in je leven kun je vastleggen door een boom te planten. Ook kan met de boom een overleden dierbare herdacht worden. Bij iedere herdenkingsboom vind je een messing bordje, waarop een persoonlijke herinneringstekst geplaatst is. Dit Bos van de Toekomst is inmiddels vol geplant met gedenkbomen. Het is daarom niet meer mogelijk om hier een nieuwe boom te plaatsen.

Loop wat rond over dit terrein. Bij de banken gaan we even zitten.

** Wat heeft je hier getroffen?

** Voor welk moment in jouw leven zou jij een boom willen planten om dat niet te vergeten?

Toen Maarten Luther gevraagd werd wat hij zou doen als morgen de wereld zou vergaan, antwoordde hij: 'Ik zou vandaag nog een boom planten.'

** Wat zou hij daarmee bedoeld hebben?

** Wij vervolgen onze levensreis als pelgrim tussen gisteren en morgen. Wat heeft je in deze wandeling aangesproken waarmee je verder kunt?

In de nacht van strijd en zorgen
Kijken wij naar U omhoog
Biddend om een nieuwe morgen
Om een toekomst vol van hoop

Ook al zijn er duizend vragen
Al begrijpen wij U niet
U blijft ons met liefde dragen
U die alles overziet

U heeft ons geluk voor ogen
Jezus heeft het ons gebracht
Mens, als wij, voor ons gebroken
In de allerzwartste nacht

U bent God, de Allerhoogste
God van onbegrensde macht
Wij geloven en wij hopen
Op het einde van de nacht

U geeft een toekomst vol van hoop
Dat heeft U aan ons beloofd
Niemand anders, U alleen
Leidt ons door dit leven heen

Loop terug naar het pad en volg het brede pad rechtdoor. Bij het 4e brede pad, als je rechts nummer 129 ziet, ga je linksaf.

Steek de straat over en ga rechtsaf weer richting de parkeerplaats.

Colofon

Meditatieve teksten: ds. Harry Klaassens

Ideeën en route: Marion Doornbos, Harry Klaassens en Rolinka Groenhof

Lay-out en foto-verantwoording: Rolinka Groenhof

Bronvermelding:

Jacqueline van der Waals: Wat de toekomst brengen moge

Huub Oosterhuis: van U is de toekomst

Visienota PKN: Van U is de toekomst.

Erik Borgman: Leven van wat komt

Dietrich Bonhoeffer

Sela: U geeft een toekomst vol van hoop

Daniël Lohues: regen of zonne

Esdor van Elten: Harten winnen

April 2022, Kerken met Vaart, copyright.